

INTÉZMÉNYEK

Amerikai Baráti Szolgálat Bizottság (American Friends Service Committee, AFSC): A Testvérek Vallásos Társaságához (Kvéker) tartozó szervezet a béke és a társadalmi igazságosság érdekében dolgozik az Egyesült Államokban és világszerte. A Testvérek Vallásos Társaságának amerikai tagjai 1917-ben közös erőfeszítéssel hozták létre az első világháború polgári áldozatainak megsegítésére. Az AFSC a hidegháború idején segélyeit és szolgálatait gyakran mindkét szemben álló fél polgárai számára igyekezett biztosítani (pl. koreai háború, algériai háború).

Amerikai [Zsidó] Egyesített Elosztási Bizottság (American [Jewish] Joint Distribution Committee, JDC vagy Joint): Világszerte működő zsidó segélyszervezet, amelynek központja New Yorkban van. 1914-ben alapították. Szociális és közösségi programok révén segítséget nyújt zsidó közösségeknek. Pénzhozzájárulásaiból nem zsidó közösségek is részesülhetnek.

Amerikai Egyesült Litván Segélyalap (United Lithuanian [Latvian] Relief Fund of America, LRFA): 1952-ben alakult kölcsönös segélyegylet. Alapítói és eredeti tagjai a második világháború után Litvániából érkezett, Pennsylvániában letelepedett menekültek voltak. Nonprofit testvéri segélyegyletként lett bejegyezve.

Amerikai Vöröskereszt (American Red Cross, ARC), Amerikai Nemzeti Vöröskereszt (American National Red Cross) néven is ismert: Önkéntesek által vezetett humanitárius szervezet, amely sürgősségi segélyezéssel, katasztrófa esetén nyújtott segéllyel és oktatással foglalkozik az Egyesült Államok területén. A Vöröskereszt és a Vörös Félhold Társaságok Nemzetközi Szövetségének USA-ban kijelölt tagszervezete. 1881-ben Washingtonban alapította Clara Barton.

Ausztriai Vöröskereszt (Austrian Red Cross, ARC, Österreichisches Rotes Kreuz, ÖRK): Ausztria nemzeti Vöröskereszt Társasága, a Vöröskereszt és a Vörös Félhold Társaságok Nemzetközi Szövetségének tagja. 1880-ban alapította Dr. Adam Lichtenheld, a Bécsi Általános Kórház orvosa. Ausztria legnagyobb segélyszervezete.

Belső Misszió (német Innere Mission): Német evangélikusok mozgalma, amelyet Johann Hinrich Wichern hozott létre Wittenbergben 1848-ban. Gyorsan elterjedt Németországból más országokban is. Hangsúlyozzák a kereszténység újjászületésének fontosságát a testvéri szeretet tanítása, szociális jótékonyági programok és keresztény oktatás által.

Brit Tanács a Menekültek Segélyezésére (British Council for Aid to Refugees, BCAR): Menekülteket segélyező szervezet Nagy-Britanniában, amely a genfi menekültügyi egyezmény létrejöttét követően alakult 1951-ben a Menekültekkel Foglalkozó Állandó Konferenciával (Standing Conference on Refugees, SCOR) egy időben. 1981-ben a két intézmény összeolvadt Brit Menekült Tanács (British Refugee Council) néven, amelyet később Menekült Tanácsnak kereszteltek.

Caritas: lásd Nemzetközi Katolikus Jótékonyági Konferencia

Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization, WHO): Az Egyesült Nemzetek Szervezetének szakosított intézménye, amely a nemzetközi közegészségügy koordináló hatóságaként működik. Alapokmánya 1948-ban lépett életbe. Székhelye Genf városban van. Felhatalmazását és forrásait döntő mértékben a Népszövetség Egészségügyi Szervezetétől (Health Organisation, HO) örökölte.

Egyesült Államok Menekült Programja (United States Escapee Program, USEP): Az USA kormánya által 1952-ben alapított program, amely a szovjet befolyás alatt lévő Kelet-Európából megszökött menekültek és a második világháború vége óta hontalan személyek (displaced persons, DP) táborában élők megsegítésével és letelepítésével foglalkozott. Humanitárius szervezetként együttműködött szociális és egyházi intézményekkel és az Európai Migráció Kormányközi Bizottságával is. Volt azonban a programnak egy rejtett oldala: a menekülteket igyekeztek felderítési és propaganda célokra is felhasználni.

Egyesült HIAS (Hebrew Immigrant Aid Society, Héber Bevándorlókat Segélyező Társaság) **Szolgálat** (United HIAS Service): 1881-ben létrehozott segélyszervezet, amely az Oroszországból érkezett zsidó bevándorlók támogatása céljából jött létre. Mentés, átszállítás, családdegyszítés és letelepítés révén olyan zsidó és más csoportokat segítettek, akiknek az élete és szabadsága veszélyben van. Jogi és anyagi támogatást nyújt.

Egyesült Nemzetek Menekült Alapja (United Nations Refugee Fund, UNREF) Az ENSZ Közgyűlése által 1954-ben elfogadott, az UNHCR által lebonyolított négyéves finanszírozási program, amelynek célja a menekültek számára végleges megoldások biztosítása volt. Ennek keretében a kormányok az UNREF Végrehajtó Bizottságán (Executive Committee) keresztül irányítást és ellenőrzést gyakoroltak az UNHCR tevékenysége felett a pénzalapok felhasználása tekintetében. Az 1955–1958 időszakára eső célösszeg 16 millió dollár volt.

Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosa, ill. a Főbiztos Hivatala (United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR, Office of the UNHCR): A menekültek védelmére és támogatására létrehozott ENSZ-ügynökség, amely segítséget nyújt azok

önkéntes hazatéréséhez, helyi integrációjához vagy harmadik országban való letelepedéséhez. Központja Genfben van. 1951-ben kezdte meg tevékenységét. Munkáját az alapító iratok szerint politikamentesen és humanitárius alapon végzi. Hatóköre kezdetben Európára korlátozódott, később fokozatosan kibővült.

Egyetemi Világszolgálat (World University Service, WUS): Jótékonyági szervezet, amely először az 1920-as években jött létre, hogy segítséget nyújtson az elnyomás elől Nagy-Britanniába menekülőknél tanulmányaik folytatásához. Fennállásának évtizedei során London-központú hivatalai révén számos országból (pl. Németország, Magyarország, Csehszlovákia, Chile stb.) jött menekülttel foglalkozott. Alapszabálya szerint anyagi segítség (pl. ösztöndíjak) révén elő kívánta segíteni a nemzetközi egyetemi szolidaritást és kölcsönös szolgálatot az egyetemeken belül és azok között egyaránt. Ennek alapján egyetemi hallgatók és oktatók projekteken vettek részt más egyetemeken sürgős szükségének betöltésére.

Egyházak Világtanácsa (World Council of Churches, WCC): Az egész világon tevékenykedő ökumenikus szervezet, amelynek célja a keresztények látható egységének létrehozása. 1948-ban alakult. Több száz tagja közt megtalálhatók a legnagyobb protestáns felekezetek (anglikán, baptista, lutheránus, metodista és reformált egyházak) és az ortodox egyházak többsége. Menekültügyi osztályának kinyilvánított célja: „hogy a menekültek anyagi és spirituális jólétéért dolgozzanak, és felhívják a befogadó államok tagedyházeit, hogy a liberális bevándorlási politika érdekében gyakoroljanak befolyást a közvéleményre és fogadják szívesen és gondoskodjanak azokról, akik országaikba érkeznek.” A Genfben lévő központi igazgatás felelős a WCC telepítési programjainak összehangolásáért és az Utazási Kölcsön Alap kezeléséért.

ENSZ Állandó Központi Ópiumbizottsága (UN Permanent Central Opium Board): Az ópiummal kapcsolatos, 1925-ben Genfben megkötött Második Nemzetközi Ópiummegyezmény által létrehozott intézmény, amely bevezette az ópium termelésének és az exportjának statisztikai ellenőrzését, valamint egy, a Népszövetségben működő felügyelő testületet. 1946-tól 1967-ig az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsa (ECOSOC) keretében működött.

ENSZ Segélyezési és Helyreállítási Igazgatósága (United Nations Relief and Rehabilitation Administration, UNRRA): 1943-ban alapított nemzetközi segélyszervezet, amelyben 44 ország képviseltette magát, de az Egyesült Államok befolyása alatt állt. 1945-ben az ENSZ rendszerének része lett. Tevékenysége különösen 1945–1946-ban volt intenzív, 1947-re nagyrészt lezárult. Célul tűzte ki „a háború áldozatai érdekében teendő intézkedések tervezését, összehangolását, igazgatását vagy intézését az Egyesült Nemzetek ellenőrzése alatt

álló valamely területen élelmiszer, tüzelőanyag, ruházat, menedékhely és egyéb alapvető szükségletek, orvosi és más lényegi szolgáltatások biztosítása révén” (idézet az UNRRA-val kapcsolatos Egyezményből, 1943). Központja New Yorkban volt. Költségvetése 3,7 milliárd dollárt tett ki, amiből 2,7 milliárd dollárt az USA biztosított. Az UNRRA szorosan együttműködött számos önkéntes jótékonyági szervezettel. Jelentős szerepet játszott hontalan személyek (DP) országaikba való hazajutásának elősegítésében Európában 1945–1946-ban.

ENSZ Társaságok Világszövetsége (World Federation of United Nations Association, WFUNA): 1946-ban Luxemburgban alakult független, nem kormányközi, globális nonprofit szervezet, amely képviseli és koordinálja a nemzeti ENSZ-társaságokat. Arra törekszik, hogy támogatást szerezzen az ENSZ-nek, és megismertesse a közvéleménnyel az ENSZ és a szakosított intézmények céljait és tevékenységét. Hangsúlyozták, hogy szükséges „tartós megoldásokat” találni a menekültek számára, és konkrét javaslatokat is tettek ennek céljából. Noha a szövetség maga nem vállalta a menekültek közvetlen segítségét, nemzeti tagszervezetei gyűjtöttek pénzt a menekültek számára, és önkénteseik hozzájárultak menekültprogramok szervezéséhez.

Értelmiségieket Segélyező Nemzetközi Bizottság (International Relief Committee for Intellectual Workers, Comité international d'Aide aux Intellectuels): Az 1933-ban Genfben alakult szervezet vállalta a korábban szabad foglalkozású menekültek letelepedésének és integrálódásának elősegítését. A Bizottság által támogatott első csoport az akadémiai világban kitüntetett szerepet játszó zsidó értelmiségiek voltak. Kezdetben a Svájcba menekült szellemi foglalkozásúaknak nyújtottak segítséget, később a koncentrációs táborokból kiszabadultaknak. A német szövetségi kormánnyal megállapodva kezeltek bizonyos pénzalapokat, amelyekből kárpótlást nyújtottak azoknak, akiknek a náci rendszer üldözése elől külföldre kellett menekülniük. A Bizottság kölcsönöket adott, nyelvtanfolyamokat szervezett, segített az álláskeresésben, és biztosította ezen menekültek számára a munkájuk folytatásához szükséges eszközöket.

Európai Migráció Kormányközi Bizottsága (Intergovernmental Committee for European Migration, ICEM): Kormányközi szervezet az ENSZ rendszerén kívül, amelyet az Egyesült Államok és közeli szövetségesei alapítottak és nagyrészt finanszíroztak. Feladata a migránsok és menekültek elszállítása azon európai országokból, ahol túl nagy volt a menekültek koncentrációja (Németországi Szövetségi Köztársaság, Ausztria, Olaszország, Görögország). 1951-ben jött létre Ideiglenes Kormányközi Bizottság a Migránsok Elszállítására Európából (Provisional Intergovernmental Committee for the Movement of Migrants from Europe, PICMME) elnevezéssel a második világháborút követően Nyugat-

Európában maradt hontalan tömegek problémájának megoldására. 1952-ben kapta az Európai Migráció Kormányközi Bizottsága (Intergovernmental Committee for European Migration, ICEM) nevet, amit 1980-ban Migráció Kormányközi Bizottsága (Intergovernmental Committee for Migration, ICM), majd 1989-ben Nemzetközi Migrációs Szervezet (International Organization for Migration, IOM) elnevezésre változtattak. Ezek a módosítások jól érzékeltetik, hogy a szervezet szállító ügynökségből migrációs ügynökséggé vált. Székhelye Genfben van.

Európa Tanács (Council of Europe): Regionális kormányközi szervezet, melynek tagjai vállalják, hogy elfogadják a jogállamiság intézményét és garantálják állampolgáraik számára az alapvető szabadság- és emberi jogokat. Az 1949-ben aláírt londoni szerződés hozta létre. Székhelye Strasbourgban van.

Evangélikus Segélyszervezet (Evangelisches Hilfswerk): A Németországi Evangélikus Egyház (Evangelische Kirche in Deutschland, EKD) egyik segélyszervezete a második világháború után. A háború nyomán kialakult helyzetet látva az EKD gyakorlati segítségre hívta fel az egyházközségek tagjait. Az 1945-ben alakult szervezet első országos központja Stuttgartban volt. Foglalkoztak a Kelet-Közép-Európából kitelepített, elüldözött német menekültek problémáival, lakásépítési programot valósítottak meg, valamint idősotthonokat, kollégiumokat létesítettek. Nagy szerepet játszottak külföldi adományok elosztásában is. Kiemelkedő jelentőséget tulajdonítottak a gyermekekkel és az ifjúsággal való foglalkozásnak. Családegysítési kartotékrendszer hoztak létre, amelyben 1947-re már mintegy 10 millió tétel szerepelt. 1957-ben beolvadt az EKD Diakóniai Szolgálatába (Diakonischen Werk).

Israelitische Kultusgemeinde Wien, IKG (Bécsi Izraelita Hitközség): Bécs zsidó közösségét képviselő testület. Története során nagyrészt az egész ausztriai zsidó közösséget képviselte, mivel a zsidóság száma csupán néhány városban érte el a közösség alapításához szükséges szintet. Az IKG tagjai számára egy sor szociális, vallási és oktatási szolgáltatást biztosított. 1852-ben alapították.

Lutheránus Világszövetség (Lutheran World Federation, LWF): Nemzeti és regionális lutheránus egyházak globális közössége. Lund városában (Svédország) alapították 1947-ben. Központja Genfben van. A menekültek felé irányuló szolgálatuk alapja az a meggyőződés, hogy az egyházak közti segítségnyújtás és anyagi támogatás a hit természetes következményei. A menekültek megsegítése az egész világra kiterjedő programmá vált, amelynek kedvezményezettjei nem csupán a lutheránusok, hanem minden szükséget szenvedő ember, függetlenül attól, hogy keresztény vagy nem.

Menekültekért Dolgozó Önkéntes Szervezetek Állandó Konferenciája (Standing Conference of Voluntary Agencies Working for Refugees, SCVAWR): Menekültekkel foglalkozó nem kormányzati önkéntes szervezetek együttműködési fóruma. Elődje, a Migrációban Érdekelte Nem Kormányzati Szervezetek Konferenciája (Conference of Non-Governmental Organisations Interested in Migration) 1922-ben Genfben jött létre. 1948-ban hívták össze az ENSZ erőteljes támogatásával a második világháború utáni hatalmas menekültprobléma rendezésére. A magyar menekültválság kezelése nagyban hozzájárult az együttműködés elmélyüléséhez. A testület 1962-ben beolvadt az Önkéntes Ügynökségek Nemzetközi Tanácsába (International Council of Voluntary Agencies, ICVA).

Nemzetközi Együttműködés Igazgatása (International Co-operation Administration, ICA): Az Egyesült Államok Külügyminisztériuma hozta létre 1955-ben. Feladata a külföldi segélyezés koordinálása és az Egyesült Államok minden nem katonai biztonsági programjának irányítása. 1961-ben szüntették meg átadva funkcióit az Egyesült Államok Nemzetközi Fejlesztési Ügynökségének (U.S. Agency for International Development).

Nemzetközi Gyermekjóléti Unió (International Union for Child Welfare, IUCW): Nemzeti és nemzetközi gyermekjóléti szervezetek szövetsége. 1946-ban jött létre a Mentsd a Gyermeket Nemzetközi Unió (International Save the Children Union) (1920) és a Gyermek Jólétét Elősegítő Nemzetközi Társaság (International Association for the Promotion of Child Welfare) (1921) egyesülésével. Célja a szűkség helyzetben lévő gyermekek, a menekülteket beleértve, közvetlen megsegítése és a Gyermekjogi Nyilatkozat (a szervezet Alapokmánya) érvényre juttatása világszerte. Tagügynökségei aktív szerepet vállaltak fiatal menekültek támogatásában is.

Nemzetközi Katolikus Jótékonyági Konferencia (International Conference of Roman Catholic Charities, ICRCC, Conférence internationale des Charités Catholiques): Nemzetközi katolikus jótékonyági szervezet. 1924-ben Amszterdamban az Eucharisztikus Világkongresszuson 22 országból érkezett 60 küldött elhatározta konferencia létrehozását Caritas Switzerland központtal Lucerne-ben. 1928-ban Caritas Catholica néven lett ismertté. 1947-ben a Vatikán Államtitkárságának jóváhagyásával két konferenciát tartottak Lucerneben az erőfeszítések összehangolására. Az Államtitkárság később megbízta a Caritast, hogy nemzetközi szinten, mindenekelőtt az ENSZ-ben képviseljen minden katolikus jótékonyági szervezetet. Az 1950-es Szent Évben létrejött a Caritas szervezetek uniója. 1951-ben, miután a Szentszék jóváhagyta Alapszabályukat, megtartották első konzultatív Közgyűlésüket. A Szövetség 1957-ben vette fel hivatalosan a Caritas Internationalis nevet.

Nemzetközi Katolikus Migrációs Bizottság (International Catholic Migration Commission, ICMC): Katolikus nemzetközi szervezet a gyökértelemné lett emberek – menekültek, hontalanná vált személyek és migránsok – szolgálatára és védelmére. Az ICMC a tartós és a jogokra alapozott megoldások megvalósítását támogatja közvetlenül és tagszervezeteinek hálózatán keresztül. A második világháború utáni Európában jelen lévő hontalan tömegek problémájának módszeresebb megoldására 1951-ben német, olasz és amerikai világi hívek és papok, valamint a Szentszék és a németországi Joseph Frings érsek kezdeményezte a szervezet létrehozását. 1952-ben XII. Piusz pápa hivatalosan is útjára indította. Az első években az ICMC tevékenységének középpontjában az utazási hitelek nyújtása állt. A szervezet Alapszabálya hangsúlyozza a migránsok családi jogainak fontosságát, és az irányukba nyújtott szolgáltatások fejlesztésének, összehangolásának igényét. Továbbá technikai, pénzügyi és tanácsadási segítséget nyújtanak migránsokkal foglalkozó katolikus csoportoknak. Az ICMC képviseli a katolikus szervezeteket a migrációval, menekültüggyel foglalkozó nemzetközi fórumok előtt. Elvileg alapvető felelősséget visel minden katolikus menekült iránt. Központja Genfben van.

Nemzetközi Kereső Szolgálat (International Tracing Service, ITS): Az 1943-ban alapított, nemzetközi bizottság által kormányzott szervezet célja a második világháború idején a háború vagy a politikai nyugtalanság miatt a család és a barátok szerint eltűnt személyek felkutatása. Levéltárának feladata, hogy dokumentálja a náci Németország több millió civil áldozatának sorsát. A bonni megállapodás (1955) megteremtette az ITS működésének jogi alapjait. Igazgatóját a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága nevezi ki. Tevékenységét a német kormány finanszírozza. Központja Németországban, Bad Arolsenben van.

Nemzetközi Megmentési Bizottság (International Rescue Committee, IRC): Vezető nem vallásos, nem kormányzati nemzetközi segélyezési és fejlesztési szervezet, amelynek központja az Egyesült Államokban van, de világszerte tevékenykedik. Sürgősségi segélyezéssel, konfliktus utáni fejlesztéssel és letelepítéssel foglalkozik. Munkálkodik az emberi jogok védelme érdekében. Támogatja a gyökértelemné vált és elnyomás által sújtott embereket. Albert Einstein javaslatára 1933-ban megalakult az európai alapú Nemzetközi Segélyezési Társaság (International Relief Association, IRA) amerikai ága, hogy segítséget nyújtsanak a Hitler-kormányzattól szenvedő németeknek. Később a Mussolini Olaszországból és a Franco Spanyolországból érkezetteknek segítettek. 1940-ben létrejött a Sürgősségi Megmentési Bizottság (Emergency Rescue Committee, ERC), amely a Vichy Franciaországban rekedt menekültek segélyezését tekintette feladatának. 1942-ben a Nemzetközi Segélyezési és Megmentési Bizottság (International Relief and Rescue

Committee) név alatt egyesült az IRA és az ERC, mely elnevezés később Nemzetközi Megmentési Bizottságra rövidült.

Nemzetközi Menekültügyi Szervezet (International Refugee Organization, IRO): A második világháború okozta tömeges menekültprobléma kezelésére létrehozott ENSZ szakosított intézmény, amely 1946-tól 1952-ig működött.

Nemzetközi Munkás Önszegélyezés (International Labour Assistance, Entr'aide Ouvrière internationale): A Belga Szocialista Párt kezdeményezésére 1950-ben létrehozott, a Szocialista Internacionáléhoz tartozó független segélyszervezet. A Nemzetközi Szocialista Konferenciák Bizottságának (Committee of the International Socialist Conferences, COMISCO) utóda. Nevét 1951-ben vette fel. Központja Brüsszelben van. Támogatta a bebörtönzött szocialisták és politikai menekültek családjait, katasztrófák áldozatait, a háború utáni újjáépítést és a fejletlen országokat. Erősíteni kívánta a nemzetközi szolidaritás érzését. A hidegháború időszakában tevékenységének jelentős részét a menekültek segélyezése tette ki. Segítséget nyújtott a gyermekek felügyeletében, az ifjúság jóléti ellátásában és szakmai képzésében, az idősek otthonokban való elhelyezésében, az anyasági segélyben és a kivándorlásban.

Nemzetközi Szociális Szolgálat (International Social Service, ISS): Világszerte tevékenykedő nemzetközi, nem kormányzati, nonprofit jótékonyági szervezet. Segítséget nyújt, amennyiben családok felbomlásának nemzetközi vonatkozása is van: például igyekszik kideríteni, hogy mi a gyermek elsődleges érdeke, ha elvált szülei különböző országokban élnek. Olyan gyermekeket, egyéneket és családokat támogat, akik a nemzetközi vándorlás, menekülés vagy hontalanság miatt két vagy több országot érintő szociális vagy szociális-jogi problémával küzdenek. 1924-ben alakult. Mai elnevezését 1946-ban kapta. Központja Genfben van. 1956. decemberben az ISS megállapodást kötött a Menekültügyi Főbiztossággal az Ausztriában tartózkodó kísérő nélküli magyar fiatalokra vonatkozóan. Egyéni tanácsadó szolgálatot biztosított 18 év alattiak részére. Franciaországban, Olaszországban és Hollandiában is segítettek magyar gyermekeken.

Norvég Menekült Tanács (Norwegian Refugee Council, Flyktninghjelpen): Független, nem kormányzati humanitárius szervezet, amely segítséget, védelmet és tartós megoldásokat biztosít menekültek és saját országukon belül hontalanná vált személyek számára. Az egyetlen ezen célcsoporttal foglalkozó, nemzetközi szinten működő norvég szervezet. 1946-ban alakult Segítség Európának elnevezéssel, hogy támogatást nyújtson az Európában lévő menekülteknek a második világháború után. Központja Oslóban van.

Országos Katolikus Jóléti Konferencia (National Catholic Welfare Conference, NCWC): Az amerikai katolikus hierarchia éves gyűlésének és az ehhez kapcsolódó állandó titkárságnak az együttes elnevezése. Eredeti neve: Országos Katolikus Jóléti Tanács (National Catholic Welfare Council, NCWC). 1919-ben hozták létre. Állandó papi személyzetből és püspökök bizottságaiból áll, amelyek országos politikai kérdéseket (oktatás, jóléti ügyek, egészségügy) vitatnak meg, és időnként állásfoglalásokat is kiadnak.

ORT Világunió (World ORT /oroszul: *Общество Ремесленного Труда* [Iparos Munka Társasága]/ Union): A világ legnagyobb zsidó oktatási és szakképzési szervezete. Globális, nonprofit, nem kormányzati intézményként nemzeti ORT-szervezetek szövetsége. Jogilag Svájcban alakult meg, de londoni hivatalaiból irányítják. Az UNESCO-ban konzultatív, az ILO-ban megfigyelői státussal rendelkeznek.

1880-ban sikeres kérvényt nyújtottak be II. Sándor cárhoz, hogy engedélyezze segélyalap létrehozását az oroszországi zsidók életkörülményeinek javítása érdekében. Képzést kívántak nyújtani a munkaerőpiacon keresett gyakorlati foglalkozások (pl. üvegfúvás, kertészet, asztalosság) elsajátítása érdekében. Ennek nyomán létrejött az Ipari és Mezőgazdasági Munka Társasága. Az első világháború után globális szervezetté vált. Szakképző és mezőgazdasági iskolákat nyitottak világszerte. A második világháború alatt a németek által megszállt területeken is folytatta tevékenységét (pl. a varsói gettóban). Ezt követően a túlélők számára rehabilitációs programokat szerveztek. A 20. század második felében is szolgálták a zsidó közösségeket Izraelben, Afrikában és Ázsiában, és új programokba kezdtek Latin-Amerikában.

Orvosi Világszövetség (World Medical Association, WMA): Szabad orvosszakmai társaságok nemzetközi és független szövetsége, amely az orvosokat képviseli világszerte. Hivatalosan 1947-ben alakult Párizsban. A WMA tagszervezeteinek fórumot biztosít, hogy szabadon érintkezzenek, aktívan együttműködjenek, és konszenzusra jussanak az orvostika és a szakmai ismeretek magas színvonalának elérése érdekében, és előmozdítsák az orvosok szabadságát. 1948-ban alapították a WMA Titkárságát New Yorkban annak érdekében, hogy szoros kötődés jöjjön létre az ENSZ-szel. 1974-ben anyagi okokból és a Genf-központú egészségügyi szervezetek közelsége okán, áttették székhelyét Ferney-Voltaire-be.

OSE Világunió (World Union OSE, Oeuvre de secours aux enfants): Világszerte meglévő nemzeti OSE-ügynökségek szövetsége. Célja a zsidó népesség egészségének védelme az egész világon, különös tekintettel a gyermekek gondozására. 1912-ben hozták létre Szentpéterváron. Alapítói a narodnyik mozgalom ideáljával, az orosz 'zemsztvo' (helyi öngazgatás) orvosi szolgálatával azonosultak, amely mindenki számára elérhetővé kívánta

tenni az ingyenes orvosi ellátást. A szervezet központja később Párizs lett. Orvosi és orvos-jogi segítséget nyújtanak zsidó származású menekülteknek és hontalan személyeknek. Munkájukat szorosan összehangolják az AJDC-vel, a HIAS-szal és más zsidó segélyszervezetekkel.

Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége (International Confederation of Free Trade Unions, ICFTU): Nemzetközi szakszervezet, amely a kommunista befolyás alatt állónak tartott Szakszervezeti Világszövetségből (World Federation of Trade Unions, WFTU) való kiválással 1949-ben jött létre (2006-ig működött). Nem kommunista nemzeti szakszervezeti szövetségek alkották, amelyek „szabadok kormányok, munkaadók vagy politikai pártok befolyásától vagy ellenőrzésétől”. Központja Brüsszelben volt. Az ICFTU anyagi és erkölcsi támogatást nyújtott az országukat elhagyni kényszerülő munkásoknak. Letelepédést segítő pénzalapokat szintén biztosítottak.

Testvéri Szolgálat Bizottsága (Brethren Service Commission): Az Egyesült Államokban lévő Testvérgyülekezetek („the Brethren”) segélyezési szervezete. A keresztény csoport a 18. század elején jött létre a németországi Schwarzenauban. Az anabaptista gyülekezet szemlélete és a pietizmus egyaránt jellemezte őket. 1719-től sokan közülük Amerikába vándoroltak, ahol számuk megnövekedett. A Brethren Service Committee 1940-ben jött létre (később „Commission”-nak nevezték). Elsődleges feladata volt, hogy a katonai szolgálatot lelkiismereti okokból megtagadók ügyével foglalkozzon. Bár a gyülekezet hivatalos álláspontja erőteljesen szemben állt mindenféle katonai szolgálattal, a tagok lelkiismeretére bízták, hogy nem harcoló szolgálatot vállalnak-e. Noha a Szolgálat Bizottsága a jól ismert Amerikai Baráti Szolgálat Bizottság nyilvánvaló utánczása volt, továbbra is úgy tekinthetünk rá, mint a testvéri örökségre jellemző pietizmus eredeti kifejeződésére, amely tanúságot kíván tenni a békéről. Rugalmas segélytevékenysége az egész világra kiterjed.

Tolstoy Alapítvány (Tolstoy Foundation): Nonprofit, emberbarát jótékonyági szervezet. 1939-ben hozta létre Alexandra Tolstaya, az orosz író, Lev Tolsztoj legfiatalabb leánya. Eredeti célja az volt, hogy segítse az Európából és a Szovjetunióból érkező orosz menekülteket. Az Alapítvány később jelentős szerepet játszott a Szovjetunióból származó hontalan személyek, disszidensek és egykori szovjet állampolgárok Nyugatra településének elősegítésében. A szervezet központja Rockland Countyban (New York Állam), Valley Cottage-ban van.

Unitárius Szolgálat Bizottsága (Unitarian Service Committee): Az Amerikai Unitárius Egyesület (American Unitarian Association, AUA, 1961-ig ezen a néven) 1940-ben alakult nonprofit, nem vallásos tagszervezete, amely világszerte segítséget nyújt katasztrófák esetén,

valamint elősegíti az emberi jogok és a társadalmi igazságosság érvényesülését. Eredeti célja a nácik üldözése miatt veszélybe került európai menekültek támogatása volt. Az ennek érdekében végzett segélyezési és az emigrációs program lebonyolítására Lisszabonban és Marseille-ben irodát állítottak fel.

Veteránok Világszövetsége (World Veterans' Federation, WVF): A világ legnagyobb veteránszövetsége: humanitárius, jótékonyági és békeszervezet. Fő célja, hogy minden rendelkezésére álló jogi eszközzel védelmezze a veteránoknak és a háborúk áldozatainak és azok családjainak szellemi és anyagi érdekeit, továbbá hogy az ENSZ Alapokmányának alkalmazása, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartása révén fennmaradjon a nemzetközi béke és biztonság. 1946-ban indult Brüsszelben. Alapszabályát 1950-ben fogadták el Párizsban. 1951 óta konzultatív státussal rendelkezik az ENSZ-ben.

Volkshilfe (Népi Segély): Osztrák és nemzetközi humanitárius segélyszervezet és szociális szolgáltató ügynökség. 1947-ben alapították. Jogi státuszát tekintve közhasznú egyesület. Olyan pártok és felekezetek fölött álló szervezet, amely egész Ausztriát átfogó közegészségügyi intézményeket tervez, működtet és támogat. Akut katasztrófák kezelésében és hosszú távú segélyprogramok lebonyolításában egyaránt aktív. Anyagi erőforrásait adományokból biztosítja. A munkásmozgalom hagyományaira építő társadalmi mozgalomként az öngondoskodáshoz igyekszik segítséget nyújtani.

Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága (International Committee of the Red Cross, ICRC; Comité international de la Croix Rouge): Nem kormányzati humanitárius szervezet, melynek központja Genfben van. Az 1949-es négy genfi egyezmény (és az azt kiegészítő 1977-es és 2005-ös jegyzőkönyvek) felhatalmazzák az ICRC-t, hogy védje a nemzetközi és az államokon belüli fegyveres konfliktusok áldozatait. Az áldozatok közé tartoznak a háborús sebesültek, a foglyok, a menekültek, a civilek és más nem harcolók.

A vöröskeresztes mozgalom alapelvei: a pártatlanság, semlegesség, emberiség, egyetemesség és önkéntesség. A Nemzetközi Bizottság háborúban és békében egyaránt tevékenykedik. Ennek köszönhetőek a genfi egyezmények, amelyek szabályozzák – az egyezményhez csatlakozó országok részére kötelezően előírt – az ellenség sebesültjeivel, elfogott katonáival, a legyőzött ország katonáival és polgári személyeivel való bánásmódot. A mozgalom ötlete Jean Henri Dunant svájci üzletembertől származik, aki 1859-ben megszervezte a solferinói csataterőről, a környező lakosság segítségével, a csataterén maradt sebesültek ellátását. 1863-ban megalakította az Ötök Bizottságát, amelyből 1880-ban kifejlődött a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága. Ez kizárólag svájci állampolgárokból álló

testület. Háborúk és konfliktusok idején közvetít a kormányok és a Vöröskeresztes Társaságok között a genfi egyezmények elveinek érvényesítése érdekében.

Vöröskereszt Társaságok Ligája (League of Red Cross Societies, LRCS): A vöröskeresztes mozgalomhoz tartozó nem kormányzati, nemzetközi humanitárius szervezet, amely 1919-ben alakult Párizsban. Henry Davisontól, az Amerikai Vöröskereszt elnökétől származott az ötlet. Ennek révén kibővült a Vöröskereszt nemzetközi tevékenysége az ICRC eddigi feladatkörén túl a nem háború okozta sürgősségi helyzetek esetén nyújtandó segélyezésre is (ember okozta vagy természeti katasztrófák). Az első ilyen akció a lengyelországi éhínség és az ennek nyomán fellépő tifusz áldozatait segítette. Az első nagy volumenű küldetésre az 1923-as, 200 000 halálos áldozatot követelő japán földrengéssel összefüggésben került sor. A spanyol polgárháború idején az LRCS és az ICRC együttesen lépett fel. A második világháború miatt a Liga központját Párizsból Genfbe helyezték, hogy kihasználják a svájci semlegességet. 1983-ban a szervezet nevét – tekintettel a muszlim országok nagy számban csatlakozó szervezeteire – Vöröskereszt és Vörös Félhold Társaságok Ligájára (League of Red Cross and Red Crescent Societies) változtatták, ami 1991-ben Vöröskereszt és Vörös Félhold Társaságok Nemzetközi Szövetségére (International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies) módosult.

YMCA Világszövetség (World Alliance of YMCA [Young Men's Christian Association, vagyis Fiatal Férfiak Keresztény Egyesülete]): Világméretű keresztény gyökerű ifjúsági mozgalom nemzeti szervezeteinek szövetsége. Az első szervezetet George Williams alapította 1844-ben Londonban. Célja a keresztény elvek gyakorlati megvalósítása volt „egészséges szellem, elme és test” kifejlesztése révén. Létrejötté idején fontos feladatnak tekintették, hogy olcsó szálláslehetőséget biztosítsanak biztonságos keresztény környezetben a városba utazó falusi fiataloknak. Prédikáltak az utcákon és vallásos traktátusokat osztogattak. Olyan helyeket alakítottak ki, ahol lehetőség volt az egészséges kikapcsolódásra megvédve a fiatalokat az alkohol, a szerencsejáték és a prostitúció kísértéseitől, elősegítve, hogy jó állampolgárok váljanak belőlük. 1855-ben Párizsban létrehozták az YMCA Világszövetséget. A konferencia elfogadta a Párizsi Alapot mint a nemzeti YMCA-szervezetek közös küldetési nyilatkozatát. Mottójuk: „Hogy mindnyájan egyek legyenek” (Biblia, János evangéliuma, 17:21.). Az 1865-ben Németországban tartott negyedik világkonferencián megerősítették az elvet, hogy az egyén egészének, vagyis testének, elméjének és szellemének a fejlesztése egyaránt fontos. Elismerték a sport jelentőségét. A későbbiekben a kereszténység hangsúlyozása háttérbe szorult. A szervezet mindenki számára nyitott, kortól, nemtől, társadalmi, illetve vallási hovatartozástól függetlenül. Központja 1878 óta Genfben van.

A második világháború vége óta aktívan részt vesznek a menekültek segélyezésében. Igyekeznek fenntartani és fejleszteni a normális közösségi életet a menekülttáborokban és a menekültek közösségeiben.

YWCA Világszövetség (World's YWCA [Young Women's Christian Association, vagyis Fialat Nők Keresztény Egyesülete]): Az YWCA globális hálózatának ernyőszervezete. Az YMCA Világszövetség női testvérintézménye. Támogatja a fiatal nők vezető szerepét, a békét, az emberi jogokat és a fenntartható fejlődést. A világ legnagyobb és második legrégebbi női szervezete. 1855-ben jött létre a fiatal angol nők szociális és spirituális támogató szervezeteként. Gyorsan elterjedt Nyugat- és Észak-Európában, az Egyesült Államokban és Indiában. Az YWCA első világkonferenciája 1898-ban Londonban volt, amely megerősítette a szolgálaton és hiten alapuló egység elveit globális szinten. Az 1910-es berlini konferenciától kezdve jellemzővé vált a fokozott szociális érzékenység. 1930-ban a szervezet központját Londonból Genfbe helyezték át. Az YWCA Világszövetség az 1940-es évektől olyan sajátos globális kérdésekre koncentrált, mint a menekültek ügye. Ez a téma az Izrael Állam létrejötté nyomán kialakuló palesztinai menekültprobléma révén a szervezet központi kérdésévé vált. A mozgalom 1949-ben hivatalosan kinyilvánította, hogy meg kívánja őrizni pártatlan jellegét, hogy nemzetiségi, faji, vallási és politikai különbségektől függetlenül segítsen az embereken. Ettől kezdve programokat létesítettek a menekülttáborokban élők szükségének betöltésére, vagyis egészségügyi gondozásukra, oktatási és írás-olvasás tanítási programokra és a gyermekek gondozására.

Zsidó Ügynökség Palesztináért (Jewish Agency for Palestine): A zsidók palesztinai letelepedését, berendezkedését segítő szervezet. 1929-ben Zürichben a 16. Cionista Kongresszus hozta létre. A cionistákon kívül magában foglalt számos, a palesztinai zsidó letelepedésben érdekelt, nem cionista zsidó egyént és szervezetet is. Az ügynökség inkább emberbaráti, mint politikai jellegű volt, és a résztvevők közül sokan elleneztek zsidó állam létrehozását. Végül 1948. május 14-én David Ben-Gurion vezetése alatt a szervezetből létrejött Izrael ideiglenes kormánya.